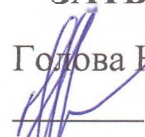

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Право» (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

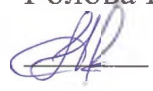
Голова НМК 1

 Сергій НИЖНИК

Голова НМК 2

 Дмитро КРИЦЬКИЙ

Голова НМК 3

 Ганна ЛІХОНОСОВА

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СУДОВА ЕКСПЕРТОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Minor. Дисципліна 3 Правоохоронна діяльність

(назва вибіркової категорії)

Галузі знань: усі галузі, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Спеціальності: усі спеціальності, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Освітні програми: усі освітні програми відповідних спеціальностей, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Форма навчання: денна, заочна

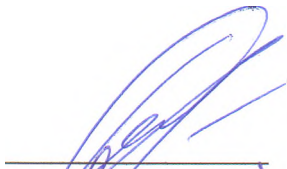
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

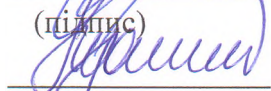
Харків – 2024 р.

Розробники:

д-р юрид. наук, професор Н. Є. Філіпенко

(підпис)

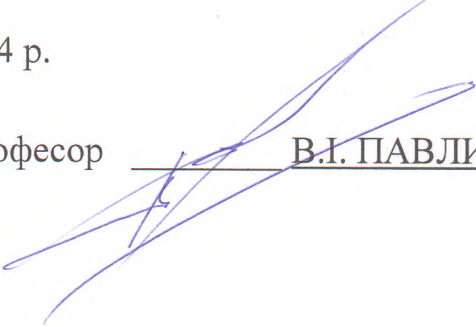
канд. юрид. наук, доцент С. Ю. Лукашевич

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри 702

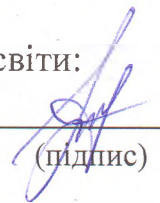
Протокол № 12 від «24» травня 2024 р.

Завідувач кафедри д-р юрид. наук, професор

В.І. ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студента (магістра) / рівня в.о. 262190

(підпис)

І. Давидова
(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладачів

Філіпенко Наталія Євгенівна, доктор юридичних наук, професор.

E-mail: n.filipenko@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять питання методики та методології наукової діяльності, етики наукових досліджень, проблеми правового регулювання, організації та здійснення превентивної діяльності органами Національної поліції України, питання протидії кримінальній кіберпротиправності; актуальні напрями забезпечення безпеки критичної інфраструктури; права людини та їх забезпечення під час здійснення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; теоретико-правові та організаційно-тактичні питання забезпечення державної політики протидії злочинності на об'єктах аерокосмічної галузі як складової критичної інфраструктури України.

Викладає дисципліни: «Кримінологія», «Міжнародне право», «Кримінальне право», «Правові засади запобігання та протидії корупції», «Міжнародне кримінальне право та міжнародне співробітництво в сфері запобігання злочинності», «Актуальні питання судової експертизи».

Лукашевич Сергій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент.

E-mail: s.lukashevych@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять теоретичні та прикладні проблеми сучасного наукознавства, методологія кримінології, методика кримінологічних досліджень, проблеми запобігання та протидії злочинності й корупції, превентивної діяльності суб'єктів запобігання та протидії злочинності й корупції, засади правового забезпечення стійкості та безпеки критичної інфраструктури України.

Викладає дисципліни: «Кримінологія», «Правові засади запобігання та протидії корупції», «Міжнародне кримінальне право та міжнародне співробітництво в сфері запобігання злочинності», «Кримінальний аналіз та основи профайлінгу», «Правові засади стійкості та безпеки критичної інфраструктури України».

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – за навчальним планом;

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість кредитів ЄКТС – 3, у тому числі аудиторних – 48 годин для денної форми навчання (10 годин для заочної форми навчання), загальна кількість годин – 90. Розподіл аудиторного навантаження та часу на самостійну роботу визначається навчальним планом освітньої програми, до складу якого входить вибіркова дисципліна.

Форми здобуття освіти - денна, (заочна), дистанційна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача освіти.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – для вивчення курсу студенти не потребують спеціальних знань, проте, бажаними є наявність базових компетентностей з Правознавства.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – оскільки курс є вибіркоvim та спрямованим на розвиток загальних компетентностей, необхідних супутніх дисциплін не передбачено. Компетентності, набуті протягом вивчення курсу, можуть бути застосовані для аналізу різних аспектів сучасного стану суспільства, правової системи та формування свідомої, активної, відповідальної громадянської та світоглядної позиції.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Надання здобувачам вищої освіти необхідного обсягу спеціальних юридичних знань у галузі судової експертології, що сприятиме розвитку креативного мислення, вдосконаленню навичок щодо здатності самостійного прийняття рішень та орієнтації у зазначеній галузі знань в умовах реалізації наукової діяльності; формування поглиблених знань з історії становлення та рівня сучасного розвитку науки експертології та криміналістики, а також умінь здійснення самостійного наукових пошуків у галузі судової експертології.

Завдання:

- сформуувати та розвинути у здобувачів вищої освіти глобальні, загальні і професійні компетентності;
- оволодіння здобувачами організаційними і методичними способами попередження правопорушень на об'єктах критичної інфраструктури та повітряного транспорту;
- навчитися застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні конкретних практичних завдань щодо здійснення судових експертиз у кримінальному та адміністративному провадженнях за фактами втручання у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту;
- формування практичних навичок системного аналізу кримінологічної політики держави та розроблення рекомендацій щодо запобігання втручанням у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту на основі власних спостережень та досліджень інших авторів.

4. Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і

характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності під час юридичного супроводження діяльності убезпечення суб'єктів підприємництва, об'єктів авіаційно-космічної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо системного вирішення проблем убезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності під час убезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на і суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання щодо забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження

ПРН 8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 11. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 10 Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 12. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях

правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

5. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ

ТЕМА № 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ТЕОРІЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ.

Обсяг аудиторного навантаження – 8 год.:

Лекція 6 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год.: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Зародження судово-медичної експертизи у середні віка. Зародження та формування судової експертології у середні віка. Емпіричні передумови виникнення та розвитку судової експертизи: накопичення емпіричних фактів у судовій експертизі та інших науках, прояв інтеграційних процесів. Формування теоретичних та прикладних основ окремих положів та видів експертиз. Формування теоретико-правового підґрунтя створення та розвиток судово-експертних установ на теренах України у XX столітті. Становлення науково-дослідних та експертно-криміналістичних установ в Україні в сучасних умовах.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо закономірностей виникнення та розвитку судової експертології.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА №2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ, ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ.

Обсяг аудиторного навантаження – 3 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 1 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 2 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми. Становлення судової експертології як самостійної науки. Поняття судової експертології, її система, закономірності що вивчаються. Функції судової експертології: методологічна, синтезуюча, пояснювальна, прогностична. Взаємозв'язок та розмежування загальної теорії судової експертизи та криміналістики. Вплив суміжних наук на методи судової експертизи.

Поняття та структура окремої експертної теорії, її роль та значення в експертній діяльності. Місце окремих теорій та навчань у структурі судової експертології. Система окремих експертних теорій. Теорія експертної ідентифікації: суть, принципи, форми експертного дослідження. Вчення про експертну діагностику, як різновид криміналістичної діагностики. Інші приватні теорії. Поняття окремих теорій судової експертизи.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів формування судової експертології, як окремої галузі теоретичного знання.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА № 3. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ОСНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ.

Обсяг аудиторного навантаження – 3 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 1 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Об'єкти судових експертиз. Процесуальна класифікація об'єктів судових експертиз: об'єкти, які мають або не мають процесуального статусу; об'єкти, які представлені слідчим, судом, стороною захисту; отримані експертом, допоміжні. Наукова класифікація об'єктів судових експертиз: об'єкти роду (виду), конкретної експертизи:

Предмет судової експертизи. Предмет роду (виду) судової експертизи. Предмет конкретної експертизи. Експертні завдання, їх види. Ціль та зміст діагностичних експертних завдань.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень криміналістики та судової експертології визначення підґрунтя та закономірностей концепції удосконаленні наукових основ судових експертиз.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА № 4. СУЧАСНІ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕТОДІВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ.

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: розв'язання прикладних завдань. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Методи науки та практичної судово-експертної діяльності. Загальнонаукові та спеціальні методи, загально-експертні та окремо експертні методи. Критерії допустимості використання методів у судочинстві. Тенденції розвитку методів експертне дослідження. Класифікація загально-експертних методів. Поняття якісних та кількісних методів аналізу. Методи аналізу

зображень, морфології, якісного та кількісного складу, структури та властивостей об'єктів судових експертиз. Поняття неруйнівних методів експертного дослідження. Судово-експертні методики. Методи та методики експертного дослідження. Типові та конкретні методики. Класифікація методів експертного дослідження.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень про закономірності розвитку системи методів судових експертиз отримати теоретичні знання щодо сучасної наукової думки про систему традиційних та інноваційних методів судової експертизи.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА № 5. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМ КЛАСИФІКАЦІЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ.

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Історичні аспекти становлення та перспективи наукових досліджень у галузі судової експертизи. Теоретично-історичні передумови класифікації комплексних судових експертиз. Напрямки оптимізації класифікації судових експертиз. Історичні аспекти формування системи класифікації судових експертиз у країнах світу.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень теорії пізнання визначити закономірності появи та розвитку класифікації судової експертизи.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА № 6. НАУКОВА КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ.

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми Підстави класифікації судових експертиз.

Характеристика процесуальних видів експертиз: первинні, додаткові, повторні, комісійні, комплексні експертизи. Система судових експертиз за галузями знань. Поняття класу, роду, виду судових експертиз.

Класи судових експертиз. Характеристика типових об'єктів та задач: криміналістичні; інженерно-технічні; економічні; товарознавчі; у сфері інтелектуальної власності; психологічні; мистецтвознавчі; екологічні; військові; судово-ветеринарні, гемологічні; судово-медичні; судово-психіатричні експертизи.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та прогалин чинного законодавства надаються знання щодо загальних закономірностей удосконалення класифікації судових експертиз.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА № 7. ПЕРСПЕКТИВНІ ВИДИ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Обсяг аудиторного навантаження - 5 год:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 1 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 2 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Концепції підходів до диференціації класів, родів та видів судових експертиз. Теоретичне підґрунтя підходів до диференціації класів, родів та видів судових гемологічних експертиз. Наукові концепції формулювання пропозицій щодо підходів до виділення класів, родів та видів судових релігійознавчих експертиз. Наукове підґрунтя до диференціації класів, родів та видів окремих судових експертиз. .

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень судової експертології визначити теоретичні та технологічно-методологічні основи проведення судових експертиз.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА 8. КРИМІНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ.

Обсяг аудиторного навантаження – 3 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 1 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 2 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Посідаючи особливе місце у системі забезпечення правосуддя, судово-експертні установи мають відігравати більшу роль у докорінному покращенні використання антикриміногенного потенціалу держави і суспільства. Під час практичного формування методології дослідження кримінологічної діяльності судово-експертних установ методикою кримінологічного вивчення необхідно всебічно охоплювати значний обсяг інформації, яка впливає з результатів проведення конкретного виду експертизи в межах кримінального провадження, як-то: спосіб вчинення кримінального правопорушення, специфіка механізму формування індивідуальної злочинної поведінки, обставини, які обумовили (полегшили) вчинення конкретного злочину й інформація про знаряддя вчинення злочину. На підставі цієї інформації в поєднанні з вже наявною кримінологічною інформацією про злочинність та її окремі види здійснюється розроблення науково обґрунтованих

заходів, спрямованих на вдосконалення профілактичного впливу з боку правоохоронних органів на окремі чинники злочинів. Основними завданнями кримінологічної діяльності державних і недержавних судово-експертних установ України є такі: розроблення та вдосконалення методів і прийомів виявлення причин та умов кримінальних правопорушень, виявлення та дослідження особливостей типових результатів експертного дослідження, надання на їх основі пропозицій і рекомендацій з попередження кримінальних правопорушень, визначення комплексу найбільш дієвих профілактичних заходів щодо захисту різних об'єктів попереджувального впливу та розроблення заходів попередження певного виду кримінальних практик.

Анотація. Мета діяльності спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності полягає у здійсненні впливу на обставини, які детермінують вчинення кримінального правопорушення, у зв'язку з їх виявленням під час проведення судової експертизи або участі експерта у слідчо-судових діях або під час узагальнення експертної практики шляхом розроблення науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій спеціально-кримінологічного (превентивного) характеру, спрямованих на недопущення у майбутньому потенційно можливих протиправних проявів.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Модульний контроль 1

- Форма занять: написання модульної роботи (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі чи написання в аудиторії).
- Обсяг аудиторного навантаження: 1 година
- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.
- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ
МОЖЛИВОСТЕЙ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ**

**ТЕМА № 9. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ОСНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ.**

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Судова експертиза та судово-експертна діяльність. Основна мета та завдання судово-експертної діяльності. Принципи та особливості функціонування судово-експертної діяльності. Наукові та правові основи системи державних спеціалізованих експертних установ України. Функції-задачі державних спеціалізованих експертних установ України. Організація проведення судової експертизи. Порядок проведення експертизи в експертній установі. Повноваження керівника експертної установи з організації провадження експертного дослідження по постанові слідчого, призначення нових експертиз і перевірки висновків експерта. Підготовка судових експертів. Атестація судових експертів. Реєстр атестованих судових експертів. Реєстр методик проведення судових експертиз

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства та міжнародних угод надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання реєстрації льотної придатності повітряних суден та сертифікація льотного персоналу.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11-16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

ТЕМА 10. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В МЕЖАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ФАКТАМИ АВІАКАТАСТРОФ.

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

У багатьох випадках установлення фактів втручання у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту потребує дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки чи мистецтва. Для вирішення цих завдань Кримінальний процесуальний кодекс України передбачає залучення експерта або спеціаліста, тобто осіб, які володіють науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, мають право на проведення експертизи або участь в інших процесуальних діях і яким доручено дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та надати висновок чи консультацію з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери їх знань (ст. 69, 71 КПК України). Отже, спеціальні знання в кримінальному провадженні використовуються у двох формах: у разі залучення спеціалістів під час окремих слідчих (судових) дій і в межах проведення експертизи. Під час експертизи, на відміну від інших процесуальних дій, істотні в справі факти можуть установлюватися за відсутності слідчого (або суду). Ця особливість дає змогу пояснити, чому законодавець передбачив систему додаткових процесуальних гарантій, дотримання яких покликане сприяти достовірному, вичерпному й об'єктивному встановленню фактів експертом та всебічній перевірці його висновків слідчим і судом.

Експертизу слід призначати лише тоді, коли в цьому дійсно є потреба, коли без відповіді експерта на певні питання неможливо встановити істину у справі. Саме дослідження причин авіакатастроф надає достатні підстави для залучення судових експертів, спеціалістів, судових медиків. Як зазначають науковці та експерти-практики, на початку розслідування обов'язково проводиться огляд уламків на місці події з метою з'ясування загальної картини обставин авіатроші. Окрім того, встановлюють точку початкового удару, простежують шлях літака, відшукуючи мітки на землі та предметах оточуючої обстановки. Визначають можливу траєкторію літака, кут і швидкість приземлення, керованість і наявність руйнування конструкції перед зіткненням. Фотографують усю ділянку із загальною картиною уламків та їх стан, а також окремі ділянки й елементи конструкцій, приділяючи особливу увагу приладам, положенню ручок управління в кабіні, налаштуванням, установці автопілоту, положенню паливних кранів, перемикачів, положенню поверхонь управління, підозрілим обривам або прогинам, положенню лопатей гвинтів, важелів управління двигунами в кабіні та на двигуні, пошкоджень від пожежі, слідах на землі під час падіння, положенню крісел і прив'язних ременів.

Досить ефективно використовувати на місці пригоди безпілотні літальні апарати (БПЛА), або, як їх ще називають, дрони, які надають дослідникам ряд можливостей і переваг, наприклад: швидке розгортання (на відміну від пошуково-рятувальних служб, дрони можуть бути розгорнуті в лічені хвилини після прибуття на місце авіатроші); повний контроль (оператор контролює траєкторію польоту і кут огляду, тому може розташувати камеру в оптимальному положенні; висока якість зйомки (сучасні БПЛА оснащені якісними камерами зі стабілізацією зображення); легкий перезапуск, за

необхідності знімати додаткові кадри; може працювати в умовах поганої видимості та низької хмарності. Також безпілотні літальні апарати можна тримати близько до дерев і уламків, щоб отримувати зображення крупним планом, не порушуючи їх розташування. До того ж сучасні БПЛА – це пристрої так званого «широкого профілю використання», які можливо дуже швидко перепрограмувати із виконання однієї функції (наприклад, екологічні дослідження) до потреб роботи в екстремальних умовах на місці авіакатастрофи. Потім, із залученням фахівців, складається схема розташування уламків, вантажів, тіл мертвих і живих людей, міток на місцевості й точок, звідки зроблено фотографування. Водночас особлива увага звертається на точку першого дотику із землею, довжину та глибину слідів ковзання, перешкоди (дерева, чагарник тощо), положення основного уламка (фюзеляжу), відстань, напрям, взаємне розташування основних деталей, положення інших деталей, напрямом польоту тощо. На основі отриманих даних можливим є створення 3D-моделі місця катастрофи.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практична робота.

Сторінка курсу на платформі Mentor (персональна навчальна система)	На сайті НАУ розміщено курс «Актуальні питання судової експертизи», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство. https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=8291
---	---

8. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає залік

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0.5	12	0...6
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...10	1	0...10
Модульний контроль	0...15	1	0...15
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0.5	4	0...2
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...12	5	0...60
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Усього за семестр			0...100

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Досягненню ними належного рівня **компетентності**, який за підсумками навчання визначається за такими критеріями:

Відмінно (90-100). "Відмінно" – теоретичний зміст дисципліни (курсу) засвоєний студентом повністю, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом повністю сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

Добре (75-89). Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, практичні навички роботи з навчальним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота має декілька незначних помилок або одну-дві значні помилки.

Задовільно (60-74). Теоретичний зміст дисципліни засвоєний частково, деякі практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, частина передбачених робочою навчальною програмою завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна.

Незадовільно (0-59): студент має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді, але не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку 20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);

- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);

- участь та отримання рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);

- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);

- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від

масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

11. Методичне забезпечення

1. Сторінка курсу на платформі **Mentor** (персональна навчальна система). На сайті НАУ розміщено курс «Судова експертологія, який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство.

12. Рекомендована література

Законодавство

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?find=1&text=комп#w1_11
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI(в редакції від 11.09.2020).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
6. Стратегія національної безпеки України. Указ Президента України №121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
7. Стратегія воєнної безпеки України. Указ Президента України № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
8. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року з Протоколами: прийнята резолюцією 55/25 ГА ООН від 15.11.2000 р. // Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. Київ, 2006. С. 554–606.

9. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text

10. Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року з Додатковими протоколами 1978 та 2001 року до неї; ратифікована Законом України від 16 січ. 1998 р. // Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. Київ, 2006. С. 112–232.

11. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: затверджена Наказом Міністерства юстиції України 12.12.2011 р. № 3505/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 07.09.2015 № 1659/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11#Text>

12. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затверджена Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

13. Про затвердження Змін до Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Наказ Міністерства юстиції України від 03.02.2020 р. № 336/5.

Базова

14. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko Cyberterrorism (2020) Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2020. Synergetic Engineering P. 206-220. ISBN 978-3-030-66716-0 ISBN 978-3-030-66717-7 (eBook). URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7>.

15. Filipenko N. Ye., Spitsyna H. O. Forensic prevention: the concept of implementation in Ukraine. Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine : Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2020. P. 408-431. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-23>.

16. N. Ye. Filipenko & O. V. Sharapova Theoretical and Applied Elements of Forensic Prevention. Public Policy and Administration Review December 2019, Vol. 7, No. 2, pp. 10-20. URL: <https://doi.org/10.15640/ppar.v7n2a2>.

17. Textbook of Criminalistics. Vol. 1: General Theory/ed. by Hendrik Malevski, Valery Shepitko. Kharkiv: Apostille Publishing LLC, 2016. 488 p.

18. Азаров Ю. І., Рафальський Є. О. Особливості взаємодії слідчого з експертом (спеціалістом) на початковому етапі досудового розслідування. *Юридична наука*. 2014. № 10. С. 87–96. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv.pdfirbis-nbuv.gov.ua>cgi-bin>irbis_nbuv>cgiirbis_64>jnn_2014_10_11

19. Бараняк В. М. Нормативно-

правове регулювання, організація і тактика взаємодії слідчого з експертом. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. 2015. № 813. С. 215–218.

20. Бараняк В. М. Принцип незалежності судового експерта: аналіз законодавства України у сфері судово-експертної діяльності. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки: зб. наук. праць. 2016. № 850. С. 469–472.

21. Біленчук П. Д., Семаков Г. С. Судове експертознавство: поняття, сутність, класифікація видів експертних досліджень // Теорія і практика судової експертизи і криміналістики: матеріали III-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 27 лютого 2020 р.). Київ- Маріуполь, 2020. С. 33–37.

22. Дудоров О.О. Узагальнення судової практики у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (статті 172-4 172-9 КУпАП). 2019. 253с. URL: <http://pravo.org.ua/img/books/files/1568817689cplr.%20consolidated%20judicial%20practice%20on%20administrative%20offenses%20related%20to%20corruption.pdf>.

23. Карчевський В. М. Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин, систем та комп'ютерних мереж: Монографія / МВС України, Луг. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України; Наук. ред. Л.М.Кривоченко. Луганськ, 2002.

24. Клименко Н. І. Міжнародне значення судово-експертної діяльності // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку: збірник матеріалів круглого столу/ред. кол.: О. Л. Кобилянський, П. Є. Антонюк, Є. Ю. Свобода. Київ: ННІ ПФЕКП НАВС, 2015. С. 165–168.

25. Кочура О. О. Визначення поняття «спеціальні знання» та їх використання у кримінальному провадженні // Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтевського (м. Харків, 8 листопада 2017 р.)/МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 284–286.

26. Можаяєв О. О., Логвиненко М. О., Чорний С. В. Автоматизована система накопичення емпіричних даних у сфері комп'ютерно-технічних експертиз // Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків : ХНУВС, 2018.С. 296-298.

27. Органи юстиції та судові експерти: порядок та види контролю /Південно-східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції України (м.Дніпро). URL:https://psjust.gov.ua/post_news/%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D1%8E%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97-D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96-

%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8-
%D0%BF%D0%BE%D1%80/

28. Основи судової експертизи: навч. посіб. для фахівців, які маютьнамір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта/авт.-уклад.: Л.М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928с.

29. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

30. Сімакова-Єфремян Е. Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 503 с.

31. Суб'єкти судово-експертної діяльності, їх статус та повноваження. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_46804

32. Титаренко О. О. Зарубіжний досвід програмування протидії злочинності: можливості для України: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 192с.

33. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : *Коллегіум*, 2020. 392 с.

34. Філіпенко Н. Є. Інформаційні системи в судово-експертній діяльності. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Вип.18. Харків: Право, 2018. С. 271–281.

35. Філіпенко Н. Є., Свідерський О. О. Складові частини інформаційної системи судово-експертної діяльності. Актуальні питання судової експертизи та криміналістики: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 95- річчю Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 10–11 жовтня 2018 р.). Харків: Право, 2018. С. 30–32.

36. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : *Коллегіум*, 2020. 392 с.

37. Філіпенко Н. Є. Проблеми визначення об'єкта кримінологічної діяльності експертних установ. Актуальні питання юридичної науки та практики : тези доп. учасників І Наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23 квіт. 2020 р.). Київ: НДІ ППСН, 2020. С. 47-50.

38. Філіпенко Н. Є. Виявлення детермінант злочинності у процесі експертного дослідження // Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 27–28 травня 2020 р. / за заг. ред. Б. Р. Стецюка. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. С. 422-425.

39. Філіпенко Н. Є., Оболенцева-Красивська О. С. Судово-експертні установи України як суб'єкт протидії злочинності. Актуальні проблеми криміналістичного та експертного забезпечення діяльності правоохоронних органів та суду в Україні. НДІ публічної політики і соціальних наук. Харків, 2021. С. 52-56.

40. Філіпенко Н.Є., Лукашевич С.Ю. (2023) Інформаційні методики

дослідження кримінальних правопорушень, вчинених з використанням технологій штучного інтелекту. Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія») Випуск № 11(41)2023. Київ. 2023. № 1(7) С.1084-1096.

41. Filipenko N.Ye., Lukashevych S.Yu. (2023) Information technologies in law enforcement, security and expert activities. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»). Випуск № 13(27) 2023. С. 13-22.

42. Філіпенко Н.Є., Лукашевич С.Ю. Діяльність судово-експертних установ щодо запобігання злочинності з використанням прогресивних інформаційних методик та технологій. Журнал «Наукові інновації та передові технології» № 14(28) 2023 (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). С. 487-496.

43. Mykola Nechyporuk, Oleksandr Kliuiev, Aleksandar Ivanović, Nataliia Filipenko (2021) Development Strategy of International Cooperation of Forensic Science Institutions of Ukraine with Foreign Experts in Prevention of Terrorist Attacks on Aerospace Industry and Critical Infrastructure. Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2021. Synergetic Engineering Pp. 825- 848. Presents the proceedings of the ICTM'21 Conference held in Kharkov, Ukraine, at November 28–29, 2021. ISBN: 978-3-030-94259-5 (eBook). URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-94259-5_64

44. Nataliia Filipenko, Svetlana Andrenko (2021) Principles of criminological activity of forensic science institutions of Ukraine Sud ekspertizasi: kecha va bugun. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari // Mas'ul muharrir: A.U.Xalilov. X.Sulaymonova nomidagi Respublika sud ekspertizasi markazi. – Toshkent: Respublika sud ekspertizasi markazi, 2021 (Материалы научно-практической конференции “СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА: ВЧЕРА И СЕГОДНЯ”, посвящённой 70-летию Республиканского центра судебной экспертизы им. Х. Сулаймановой 30 июнь – 1 июль 2021 года). Р. 46-49.

45. Filipenko N., & Bublikov A. As for determination of certain stages of preventive forensic expert activity. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2020 р.). Харків: НДІ ППЧН, 2020. С. 136-138. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20201120/article/view/filipenko.

46. Vladislav Fedorenko & Natalia Filipenko & Inesa Shumilo & Volodymyr Nesterovych & Svitlana Nischymna, (2021) Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the post-quarantine period. Entrepreneurship and Sustainability Issues, VsI Entrepreneurship and Sustainability Center, vol. 8(4), pages 697-712, June. Handle: RePEc:ssi:jouesi:v:8:y:2021:i:4:p:697-712DOI: 10.9770/jesi.2021.8.4(43) (Wed of Science)

47. Nechyporuk, M., Pavlikov, V., Ivanović, A., Filipenko, N. (2021) Forensic

Science Possibilities Within The Framework Of Criminal Proceedings While Aviation Accidents (Review Article). Archives of Criminology and Forensic Sciences. 1(3). 56-66. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.05>

48. Шинкаренко І.Р. Основи боротьби з тероризмом: навч. посіб. для вищих навчальних закладів МВС України / Шинкаренко І.Р., Ханькевич А.М., Никифорчук Д.Й. та ін. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2011. 403 с.

49. Шинкаренко І.Р. Деякі проблеми розвитку української поліцейської науки // Zbior artykułow naukowych Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej organizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych «Economy. Zarządzanie. Państwo i Prawo Naukowa i

50. Praktyczna Nauka światowa: problemy i innowacje » (31.10.2017). Warszawa, 2017. 100 str., С.94-100.

51. Харківський П. П. Комп'ютерно-технічна експертиза: проблемні питання. Криміналістичний вісник : наук.практ. зб. / голов. ред. В.В. Черней / ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. К. : ПК «Типографія від «А» до «Я», 2014. № 2 (22). 220 с.

52. Щербаковський М.Г. Судова експертологія : навчальний посібник. Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008.

53. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології: монографія / І. В. Арістова, О. А.Баранов, О. П. Дзьобань та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2019. 344 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційна веб-сторінка Верховної Ради України: www.rada.gov.ua
2. Офіційна веб-сторінка Президента України: www.president.gov.ua
3. Офіційна веб-сторінка Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua
4. Офіційна веб-сторінка Єдиного реєстру судових рішень України: <http://www.reyestr.court.gov.ua>
5. Офіційна веб-сторінка Мінцифри та Комітету цифрової трансформації України <https://thedigital.gov.ua/>

Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво, 26 Цивільна безпека, 27 Транспорт, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 051 Економіка, 053 Психологія, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 081 Право, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування, 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 142 Енергетичне машинобудування, 144 Теплоенергетика, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій, 272 Авіаційний транспорт, 262 Правоохоронна діяльність, 274 Автомобільний транспорт, 281 Публічне управління та адміністрування, 292 Міжнародні економічні відносини

Освітні програми: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, Прикладна лінгвістика, Економіка підприємства, Психологія, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Менеджмент, Логістика, Управління проектами, Маркетинг, Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Право, Екологія та охорона навколишнього середовища, Космічний моніторинг Землі, Обчислювальний інтелект, Інженерія програмного забезпечення, Інформаційні технології проектування, Комп'ютеризація обробки інформації та управління, Інтелектуальні системи та технології, Комп'ютерні технології в біології та медицині, Комп'ютерні системи та мережі, Системне програмування, Системний аналіз і управління, Безпека інформаційних і комунікаційних систем, Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ, Розподілені інформаційні системи, Штучний інтелект та інформаційні системи, Динаміка і міцність машин, Роботомеханічні системи і логістичні комплекси, Комп'ютерний інжиніринг, Проектування, виробництво та сертифікація авіаційної техніки, Авіаційні двигуни та енергетичні установки,

Ракетно-космічна техніка, Інтелектуальні безпілотні транспортні засоби, Комп'ютерно-інтегроване управління в енергетиці, Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, Газотурбінні установки і компресорні станції, Енергетичний менеджмент, Інженерія мобільних додатків, Комп'ютерні системи технічного зору, Комп'ютерні технології проектування та виробництва, Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва, Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи, Якість, стандартизація та сертифікація, Мікро- та наносистемна техніка, Біомедична інженерія, Інформаційні мережі зв'язку, Радіoeлектронні пристрої, системи та комплекси, Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів, Геоінформаційні системи і технології, Правоохоронна діяльність, Інтелектуальні транспортні системи, Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів, Автомобілі та автомобільне господарство, Публічне управління та адміністрування, Міжнародна економіка